

Motion

1981/82:1997

Birger Rosqvist och Jan Bergqvist Brandskyddsutbildning för sjöpersonal

Framgångsrika brandbekämpnings- och räddningsoperationer till sjöss kräver ett väl organiserat och fungerande brandförsvaret. Den svenska sjösäkerhetslagstiftningen, som i sin tur ansluter till av Sverige antagna internationella konventioner, innehåller detaljerade bestämmelser angående den säkerhetsutrustning, som skall finnas på handelsfartyg. Vidare ställs krav på att personalen ombord skall ha god kännedom om brandskyddsutrustningen och dess handhavande, att brandövningar skall genomföras med högst en månads mellanrum och dessutom inom 24 timmar efter det att fartyget lämnat hamn där mer än 25 % av besättningen bytts ut samt att befälhavaren är ansvarig för den övergripande säkerheten medan maskinchefen är brandchef ombord.

I fartyg, som för last som kan vålla explosion, brand, förgiftning eller annan särskild skada, finns krav på att den, som närmast är ansvarig för lasten, utöver sin ordinarie behörighet för tjänsten ombord, skall ha en specialbehörighet för handhavande av den farliga lasten. För att få sådan specialbehörighet krävs förutom teoretisk utbildning också brandskyddsutbildning, som, enligt en bestämmelse som infördes den 1 februari 1982, skall genomgåas vart femte år.

I land svarar samhället för att en väl utbildad och väl utrustad brandkår står till medborgarnas förfogande då en brand uppkommer. På ett fartyg däremot föreskriver lagen att det finns en tillfredsställande brandskyddsutrustning och en väl fungerande brandbekämpningsorganisation. De ombordvarande är hänvisade till den materiel, som finns ombord, och sina egna samlade kunskaper om hur ett tillbud bäst skall bekämpas. Som regel har endast en mindre del av besättningen genomgått grundläggande brandskyddsutbildning och därmed varit med om att praktiskt bekämpa en brand.

Parterna på sjöarbetsmarknaden är av den gemensamma uppfattningen att all säkerhetsutbildning, som krävs enligt gällande sjösäkerhetslagstiftning, som princip också skall anordnas och bekostas av staten. Så sker till viss del redan nu beträffande den teoretiska utbildning som krävs för handhavande av farlig last och som ges i form av kurser omfattande en till fyra veckor mot en kursavgift på 300 kr. per deltagare och kursvecka. Dessa kurser anordnas av högskolan i Kalmar med hjälp av anslag från UHÄ.

Brandskyddsutbildningen sköts emellertid av Sjöfartens Brandskyddskommitté. Denna är ett partssammansatt organ med ledamöter från Svenska Brandbefälets Riksförbund, Svenska Brandförsvarsföreningen, Svenska Maskinbefälsförbundet, Svenska Sjöfolksförbundet, Sveriges Fartygsbefäls-

förening, Sveriges Redareförening, Sveriges Ångfartygssassuransförening och Sjöassuradörernas Förening under ordförandeskap av sjösäkerhetsdirektören i sjöfartsverket. Sekretariatet är förlagt till Svenska Brandförsvarsföreningen i Stockholm. Den utbildning, som Sjöfartens Brandskyddskommitté anordnar, finansieras i huvudsak genom kursavgifter men till en mindre del också genom bidrag från olika sjöförsäkringsbolag och bidrag från Svenska Brandförsvarsföreningen.

Under 1981 genomfördes elva brandskyddskurser för 353 ombordanställda till en kostnad av 45 000 kr. per kurs, dvs. 495 000 kr. Kursavgiften skall i första hand täcka ersättningen till det kommunala brandförsvaret för tillgång till övningsfält, olja, bensin, gasol, asfalt o. d., släckmedel av skilda slag, olika typer av skyddsutrustning till kursdeltagarna, rengöring av materiel, laddning av andningsapparater, instruktörsarvoden m. m.

Härtill kommer att rederierna utöver kursavgiften också har att betala den ombordanställdes lön, resor samt kost och logi under kurstiden, dvs. en ytterligare kostnad på i genomsnitt 5 000 kr. per deltagare och kursvecka eller sammanlagt 1,7 milj. kr. per år. Den bestämmelse om obligatorisk uppdateringskurs i brandskydd för dem, som innehar specialbehörighet för olje-, gas- eller kemikalielasthantering, som nu införs, innebär en omedelbar ökning av dessa kostnader med 1,4 milj. kr. årligen, varav 448 000 kr. i kursavgifter, dvs. nära nog en fördubbling.

Aven om rederierna i det kända ekonomiska läge, som nu råder, prioriterar brandskyddsutbildningen och övrig säkerhetsutbildning har omfattande neddragningar måst göras varvid andra angelägna utbildningsbehov efteratts. Detta är en olycklig utveckling i ett land, som skall konkurrera på världsmarknaden med tekniskt avancerade fartyg och små men väl utbildade besättningar.

Större och komplicerade fartyg och laster kräver mera komplexa släcksystem och därmed också bättre utbildad personal. Miljöriskerna för kust och hav ökar väsentligt för vissa typer av bränder. Det bör också uppmärksammas, att svenska företag alltmer engagerar sig inom offshore-sektorn där särskild brandskydds- och säkerhetsutbildning är en förutsättning för att de som skall arbeta på eller besöka en plattform över huvud taget skall få tillträde dit.

Den snabba tekniska och kommersiella utvecklingen till sjöss medför allt större krav på att de ombordanställda fortlöpande vidmakthåller och utvecklar sitt yrkeskunnande. Det är naturligt av därav betingade behov av fortbildning och vidareutbildning tillgodoses inom det ordinarie utbildningssystemets ram. Utbildning, som ger personalen ombord reella möjligheter att skydda sig själva, fartyget, lasten och den omgivande havs- och kustmiljön vid ett brand- eller annat olyckstillbud, måste härvid prioriteras.

Det måste anses som en självklar sak att samhället, som en naturlig följd av att man inför bestämmelser som medför krav på t. ex. obligatorisk utbildning, också påtar sig att stå för kostnaderna för denna utbildningsanordnande och genomförande. Erforderliga medel för detta bör ställas till förfogande

de. Det får sedan ankomma på UHÄ att anlita erforderlig expertis, dvs. Sjöfartens Brandskyddskommitté, för genomförande av brandskyddskurserna. Det totala belopp, som behövs för att uppfylla denna målsättning, är 1,6 milj. kr. Av dessa medel skulle 1 milj. kr. täcka nuvarande kurskostnader för brandskyddsutbildningen och resterande kostnader för att arrangera övrig författningsreglerad utbildning i hantering av farligt gods samt de tankfartygsoperativa kurserna.

Liksom hittills blir det arbetsgivarparten – rederierna – som får stå för kostnaderna för de ombordanställdas löner, kost, logi och resor i samband med kursdeltagande.

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen beslutar uttala att staten bär ansvaret för lagstadgad sjösäkerhetsutbildning och att denna beslutar att utbildningen skall anordnas av högskolan i enlighet med vad som anförts i motionen.

Stockholm den 26 januari 1982

BIRGER ROSQVIST (s)

JAN BERGQVIST (s)